

Bibliografia Akademikoa*

(Academic bibliography)

Gartzia, Pruden

Euskaltzaindia. Plaza Barria, 15. 48008 Bilbo

BIBLID [1136-6834 (2011), 37; 19-29]

Jaso: 2008.06.25

Onartu: 2011.02.21

Artikulu honetan Manex Goihenetxeren bibliografia akademikoa jasotzen da, bi multzotan banatuta: batetik liburuak eta antzekoak eta bestetik artikulu akademikoak, aldizkari edo liburu kolektiboetakoak. Hasieran argibide labur batzuk ditu bibliografia osatzeko eta antolatzeko erabilitako irizpideei buruz.

Giltza-Hitzak: Manex Goihenetxe. Bibliografia. Historia. Historiografia. Euskal Herria.

En este artículo se ha recopilado la bibliografía académica de Manex Goihenetxe, clasificada en dos apartados: por un lado están los libros y similares y, por otro, los artículos académicos, de revistas o de libros colectivos. Para comenzar, ofrece una breve información sobre los criterios utilizados para configurar y organizar la bibliografía.

Palabras Clave: Manex Goihenetxe. Bibliografía. Historia. Historiografía. Euskal Herria. País Vasco.

Cet article est une compilation de la bibliographie académique de Manex Goihenetxe, classée en deux catégories : d'une part, les livres et similaires ; d'autre part, les articles académiques, les revues et livres collectifs. Avec comme introduction, quelques mots sur les critères utilisés pour configurer et organiser la bibliographie.

Mots-Clés : Manex Goihenetxe. Bibliographie. Histoire. Historiographie. Euskal Herria. Pays Basque.

---

* Bibliografia hau aurrez artikulu honen eranskin gisa argitaratu da: GARTZIA, Pruden. "Manex Goihenetxeren oroitzapenetan". In: *Uztaro*, 72. 2010; 59-69 or.

Hauek dira bibliografia hau egiteko erabilitako irizpideak:

1. Abiapuntua M. Goihenetxek berak egindako zerrenda bat da. Tamalez esan behar dugu zerrenda hori ez zela osoa (zenbait hutsune zituen), ezta zehazta ere (zenbait erreferentziatan). Hau oso normala da: Manex ez zen bereziki arduratu bere lanak zerrendatzen, eta hortik datoz akatsak. Saiatu naiz osatzen eta zehazten nahiz eta, ziur, izango den oraindik ere akatsen bat.
2. Funtsean bibliografia akademikoa bildu nahi izan dut. Baina, sarritan gertatzen denez, kasu batzuetan ez dago muga garbirik bere lan akademikoaren eta bestelakoaren artean. Adibidez, hor daude gaztaroan idatzitako liburu militanteak, jite akademiko nabarmena izan arren helburu ez-akademiko (baizik eta politiko) argi batekin onduak; edo gerora (beste zenbait lagunekin) idatzitako gida turistikoak, baita ere jite akademikoa izan arren bestelako helburu batekin idatziak; edo helburu didaktikoz egindako lanak...
3. Aurreko irizpidea beste modu batera ere formula daiteke: kanpo utzi dira egunkarietan (*Euskaldunon Egunkaria, Egin...*) eta informazio orokorreko aldizkarietan (*Enbata, Argia...*) idatzitako artikulak, eta beste guztia bildu da.
4. Bi multzo egin dira: batetik liburuak, bestetik artikulak akademikoak. Lehenaren bukaeran bideo didaktiko bat paratu da, berez liburuak ez den arren.
5. Bi multzo horien barruan ordena kronologikoa segitu da, eta urte bakoitzaren barruan hizkuntzaren arabera ordenatu dira artikulak, lehenengo euskarazkoak, gero frantsesezkoak eta bukaeran gaztelaniazkoak.
6. Zenbait kasutan ez da erraza jakitea jatorrizkoa euskarazkoa den edo gaztelaniazkoa; badirudi Hegoaldeko zenbait argitaldarak (adibidez, Lur) beraiaz eskatzen ziotela artikulak gaztelaniaz (edo frantsesez) idaztea, gero beraiek euskaratzeko. Hortik ote dator Manexek inoiz edo beste aipatu izana bere euskara zela "pobrea eta Iparraldekoa"? Baieztapen zinez harri-garria haren euskarazko hitzaldiren bat entzun zuen edonorentzat, baina niri hitzez-hitz egina, euskarazko lan bat eskatu nion batean.

Besterik gabe, horra bi zerrendak. Egileak biziki eskertuko du edozein akatsen edo hutsuneren berri ematea.

1. LIBURUAK ETA ANTZEKOAK

L'oppression culturelle française en Pays Basque Nord. Donostia: Elkar, 1974.

Histoire de la colonisation française au Pays Basque: les origines du problème basque. Bayonne: Elkar, 1975.

Pays Basque Nord: un peuple colonisé, 2e ed. corr. et augm. Baiona: Elkar, 1979.

L'Apport d'Eskualzaleen Biltzarra dans la construction du champ culturel basque. I. Les origines sociales et historiques d'Eskualzaleen Biltzarra: (1893 - 1913). Bayonne, 1984 [Atarian: Travail entrepris dans le cadre d'un contrat de recherche entre le Ministère de la Cultura et l'Institut Universitaire de Recherche Scientifique de l'Université de Pau et des Pays de l'Adour] [Euskaltzaindiaren Azkue Bibliotekan kontsultagai] [Ikus 1985ko eta 1993ko artikuluak].

For et coutumes de Basse Navarre: Édition critique du For moderne du Royaume de Navarre (basse Navarre) 1511-1645. Baiona: Elkar, 1985 [Ondoko liburuaen faksimilea eta frantsesezko bertsioa barne: *Los Fors et Costumas deu Royaume de Navarre, Deca ports avec l'Estil et Aranzel deu dit Royaume*. — A Orthez : par Jacques Rouyer..., 1645].

Bayonne: guide historique. Donostia: Elkar, 1986.

Lapurdi historian. Donostia: Elkar, 1987.

Le Guide du Pays Basque. Lyon: La Manufacture, 1989.

Le Guide du Pays Basque, 2e éd. rev. et actualisée. Besançon: La Manufacture, 1991.

Le Guide du Pays Basque, 3e éd. rev. et act. Besançon: La Manufacture, 1995.

Analyse critique de l'historiographie basque du XVIe au XIXe siècle [doktorego tesia, Christian Desplat-en zuzendaritzapean]. Paue, 1992 [Sancho el Sabio Fundazioan kontsultagai] [Ikus 1993ko liburua].

Les basques et leur histoire: mythes et réalités. Baiona: Elkar, 1993.

Histoire d'Anglet: des origines à nos jours. Baiona: Elkar, 1997.

Histoire d'Anglet: des origines à nos jours, 2e éd. Donostia: Elkarlanean, 2003.

Ephémères. Côte basque [Argazki liburua. Egilea: Eric Chauché; textuak: Manex Gohenetxe eta Jean Filho]. Bayonne: UMEA, 1998.

Pays Basque: Basse-Navarre, Labourd, Soule, Bayonne, Biarritz, Mauléon, Saint-Jean-Pied-de-Port, Saint-Palais, Tardets. Tournai, Belgique: Renaissance du Livre, 1998.

Histoire générale du Pays Basque. Donostia: Elkarlanean, 1998-2005.

T. I. *Préhistoire, Époque Romanine, Moyen Âge*. 1998.

T. II. *Evolution politique et institutionnelle du XVIe au XVIIIe siècle*. 1999.

T. III. *Evolution économique et sociale du XVIe au XVIIIe siècle*. 2001.

T. IV. *La révolution de 1789*. 2002.

T.V. *Le XIXe siècle: 1804-1914*, 2005 [1e partie: *Chapitre achevés par Manex Goyhenetche* (15-156 or.); 2e partie: *Mélanges offerts à Manex Goyhenetche* (159-336 or.)].

Historia general del País Vasco. Donostia: Ttarttalo, 1999-2005.

T.I. *Prehistoria, Epoca romana, Edad Media*, 1999.

T. II. *Evolución política e institucional entre los siglos XVI y XVIII*, 2000.

T. III. *A las puertas de la sociedad moderna*, 2005 [Quinta parte: *Trabajos ofrecidos a ManexGoyhenetche* (409-493 or.)].

Eneko Aritza: Orreagako Guda [baliabide elektronikoa] [Albaro Aragon eta Erlantz Urtasunekin batera]. [S. I.]: Mairu Ikastegi Herritarra, 2003.

2. ARTIKULU AKADEMIKOAK

1982

“Herri-Biltzarrearen ibilerapena edo funtzionamendua: Uztaritzeko herria XVIII. mendean”. In: *Historia eta gizarte-zientzien urtekaria* (UEU, Historia saila), I. 1982; 33-50.

« Le fonctionnement des institutions municipales à Ustaritz au XVIIIe siècle ». In: *Bulletin du Musée Basque*, 97. 1982; 113-132.

1983

“Euskararen erabilpena Nafarroako Erreinuan XVI-XVIII g. mendeetan”. In: *Piarres Lafitte-ri omenaldia = Homenaje a Pierre Lafitte = Hommage à Pierre Lafitte* (Iker bilduma, 2). Bilbo: Euskaltzaindia, 1983; 251-257.

“Euskal Herriko Historia” [Jean Louis Davantekin elkarlanean]. In: *Euskadi/Egin* (urtekaria). Hernani: Orain, 1977-1997, 1983ko tomoa; 164-176.

« Economie et société sous l'Ancien Régime à Ustaritz vers le milieu du XVIIIe siècle ». In : *Bulletin du Musée Basque*, 100. 1983 ; 85-108.

1985

“Lapurdiko herri biltzarreen krisialdia XVIII. mendean, Uztaritzeko arazotik abiatuz”. In: *Euskal Herriaren historiaz*, I. Tomoa (Donostiako Udako III. Ikastaroak, koordinatzaileak eta edizioaren arduradunak, Joseba Agirreazkuenaga eta Rafael Lopez Atxurra). Bilbo: EHU, 1985; 151-162.

« Les origines sociales et historiques de l'Association Eskualzaleen Biltzarra ». In : BIDART, Pierre (dir.). *Actes du colloque de Bayonne, Processus sociaux, idéologiques et pratiques culturelles dans la société basque*. Paue: CNRS/ UPPA, 1985 ; 79-91. [Ikus lan argitaragabeak eta 1993ko sarrera].

1986

“Foru Orokorren Berrikuntza eta Estatu hazkundearen zentzu modernua Goi Nafarroan eta Baxenabarren XVI-XVII. mendeetan”. In: *Cuadernos de seccion. Derecho*, 3. Donostia: Eusko Ikaskuntza, 1986; 163-173.

“Zenbait liburuen berri”. In: *Cuadernos de seccion. Historia-Geografia*, 8. Donostia: Eusko Ikaskuntza, 1986; 283-286.

« Idéologies culturelles et espace social en Pays Basque de France à la veille de la première guerre mondiale ». In : *La Production sociale des espaces*. Paue: CNRS/UPPA, 1986 ; 81-89.

1987

“Kristau erreformatzaileen mugimenduaren ildotik Baxenafarroan eta Lapurdin XVI. mendean, aztergai nagusi batzuk”.

In: *Euskal Herriaren Historiaz*, III. Tomoa: *Kultura eta portaera erlijiosoak: Euskal Herrian historian zehar* (Donostiako Udako V. Ikastaroak, zuzendaria eta edizioaren arduraduna, Rafael Lopez Atxurra). Bilbo: EHU, 1987; 99-115.

In: *Euskadi historiaren aurrean = Euskadi ante la historia*. Bilbo: GITE-IPES, 1987; 79-93.

1988

« Tradition et modernité en Navarre sous le règne de Jean d'Albret ».

In: *Euskal Herriko Historiari buruzko Biltzarra = Congreso de Historia de Euskal Herria = Congrès de Histoire d'Euskal Herria = Conference on History of*

the Basque Country, II. Tomoa: *Erakundeak, ekonomia eta gizartea (VIII-XV mendeak) = Instituciones, economía y sociedad (siglos VIII-XV)* [II. Euskal Mundu-Biltzarra]. Donostia: Txertoa, 1988; 581-590.

In: *Euskal Herriko Historiari buruzko Biltzarra = Congreso de Historia de Euskal Herria = Congrès de Histoire d'Euskal Herria = Conference on History of the Basque Country*, II. Tomoa: *Antzina eta Erdi-Aroa = Antigüedad y Edad Media*, [II. Euskal Mundu-Biltzarra]. Vitoria-Gasteiz: Eusko Jaurilaritzaren Argitalpen-Zerbitzu Nagusia, 1988; 351-359.

In: HARITXELHAR, Jean (zuz.). *Hommage au Musée Basque [Bulletin du Musée Basque; Numéro exceptionnel]*. 1989 ; 133-141.

1989

“Etxondoa, familia, ezkontza: emakumearen itxura eta egoera Iparraldean Erregimen Zahar garaian”. In: *Emakumea Euskal Herriko historian = La mujer en la historia de Euskal Herria*. Bilbo: GITE-IPES, 1989; 55-57.

“Frantziako Iraultza eta Euskal Herria, kronologiaren harian”. In: *Jakin*, 51. 1989; 55-67.

“Goi Nafarroatik Behe Nafarroara”. In: *Cuadernos de Sección. Historia-Geografía*, 11. Donostia: Eusko Ikaskuntza, 1989; 33-38. [Nafarroako Konkistaren 475. urteurreneko jardunaldietan irakurritako hitzaldia].

“Iparraldearen Historia politikoa XVI. mendetik orainarte”. In: *Herria 2000 Eliza*, 104. 1989; 12-16.

« Les institutions de la monarchie navarraise et la genèse du for moderne de Basse-Navarre ». In: *Cuadernos de Sección. Derecho*, 6. Donostia: Eusko Ikaskuntza, 1989; 101-107.

1990

« Réglementation et pratiques sociales communautaires en Pays de Mixe à l'aube des temps modernes ». In: *Bulletin du Musée Basque*, 130. 1990; 180-204.

1991

“[Euskal Herriko Historiari buruz]” zenbait sarrera. In: *Lur hiztegi entziklopedikoa*. Donostia: Lur, 1991-2001, 10 tomo.

« Les Etats de Navarre en 1789: la crise du foralisme provincialiste ». In : *1789 et les Basques: histoire, langue, littérature* (Colloque de Bayonne, 1989). Bordeaux: Presses Universitaires, 1991 ; 11-34.

In: *Cuadernos de Seccion. Historia-Geografía*, 22. Donostia: Eusko Ikaskuntza, 1994 ; 123-146.

« Dominique Garat: un représentant de l'esprit des Lumières en Labourd au XVIIIe siècle ». In : *1789 et les Basques: histoire, langue, littérature* (Colloque de Bayonne, 1989). Bordeaux: Presses Universitaires, 1991; 53-61 [Ikus hurrengo sarrera].

“Dominique Garat: Modelo de Ilustración en Laburdi en el siglo XVIII”. In: PALACIOS, Xabier (ed.). *Ilustración y Revolución Francesa en el País Vasco*, Vitoria-Gasteiz: Nazionalismo Konparatuen Ikasketarako Institutua, 1991; 31-40 [Ikus aurreko sarrera].

« Figures historiques ». In : *Le Pays de Cize*. Baigorri: Izpegi, 1991; 197-201.

“Euskal Herria-País Vasco”. In: REYES, Román (dir.). *Terminología científico-social: aproximación crítica (anexo)*. Madrid: Anthropos, 1991; 191-192.

1992

“Ipar Euskal Herria XIX. mendeko azken hamarkadetan”. In: *Euskera*, 37. 1992-1; 17-29.

« Des frères Garat à Dominique Garat: *Lengoia berri bat* ». In : *Cuadernos de Seccion. Historia y Geografía*, 19. Donostia: Eusko Ikaskuntza, 1992; 97-162.

1993

“A. Abbadiaren nortasunaren atzetik”. In: *Elhuyar. Zientzia eta Teknika*, 73-74. 1993; 7-10.

“A. Oihenart eta bere ingurugiroa”. In: *Jakin*, 74. 1993; 53-60.

“Ipar Euskal Herriaren eta Frantziako monarkiaren arteko harreman sozio-politikoak Erregimen Zahar Garaian”. In: APALATEGI, Jokin; PALACIOS, Xabier (argit.). *Poder y democracia. Los nacionalismos en la crisis del Estado de Bienestar*. Gasteiz: Nazionalismo Konparatuen Ikasketarako Institutua, 1993; 100-107.

“Konbentzioko gerrak eta Gipuzkoa = Las Guerras de la Convención y Gipuzkoa”. In: *Gipuzkoa duela 200 urte = Hace 200 años en Gipuzkoa*. Donostia: Gipuzkoako Foru Aldundia, 1993; 51-67.

« Les Origines sociales et historiques de l'Association Eskualzaleen Biltzarra (1893-1913) ». In : *Bulletin du Musée Basque*, 135. 1993 ; 1-68 [Ikus lan argitaragabeak].

1994

“Iparralde, del Antiguo Régimen al s. XX”. [Ikus euskarazko bertsioa].

In: AGIRREAZKUENAGA, Joseba (dir.). *Gran atlas histórico del mundo vasco*, Bilbao: Editorial del Pueblo Vasco: El Mundo del País Vasco, 1994; 305-320.

In: AGIRREAZKUENAGA, Joseba (dir.). *Gran atlas histórico de Euskal Herria*. Donostia: Lur, 1995; 305-320.

« A. d'Oihenart historien: aspects de son profil social, politique, culturel ». In : *Oihenarten laugarren mendeurrena = Cuarto centenario de Oihenart = Quartième centenaire d'Oyhenart* (Euskaltzaindiaren XII. Biltzarra, 1992). Bilbo: Euskaltzaindia, 1994 [Iker bilduma, 8] ; 497-508.

« Les Basques: un peuple sans histoire ou une histoire sans peuple? ». In: Serge Brunet; Claudine Pailhes et Michel Brunet (dirs.). *Pays pyrénéens et pouvoirs centraux XVIe-XXe s. : actes du colloque International organisé à Foix les 1-2-3 Octobre 1993*, Foix: Conseil Général de l'Ariège, 1994 ; 509-522.

« Deux cas historiographiques des guerres de la Convention: l'évacuation des communes du Labourd et l'exécution de Madeleine Larralde ». In : ORPUSTAN, Jean-Baptiste (dir.). *La révolution française dans l'histoire et la littérature basque du XIXème siècle : actes du Colloque International de l'URA 1055 du CNRS (Université Michel de Montaigne - Bordeaux III) tenu à la Faculté Pluridisciplinaire de Bayonne les 28 et 29 juin 1993*. Baigorri: Izpegi, 1994 ; 163-188.

« De historiae rebus ». In : D'ELISSAGARAY, Renaud. « Á propos de l'article sur Euskalzaleen Biltzarra », *Bulletin du Musée Basque*, 137. 1994; 91-102 [Elizagairaren artikulua eranskin gisa agertua, 102. orrialdean].

1995

“Euskal Herria: Historia, 711-1789 [“Erdi Aroa” eta “Euskal Herria Aro Moderanoan: XVI-XVIII. mendeak” atalak]” sarrera; “Lapurdi: Historia” sarrera; “Nafarroa Beherea: Historia” sarrera; “Zuberoa: Historia” sarrera. In: *Euskal hiztegi entziklopedikoa*. Donostia: Klaudio Harluxet Fundazioa, 1995 ; 8 tomo.

« La tradition juridique et historiographique en Basse-Navarre et sa traduction nobiliaire au XVIIIe siècle ». In : GUYOTJEANNIN, Olivier (dir.). *Population et démographie au moyen âge : actes du 118e congrès national des sociétés historiques et scientifiques Pau, 25-29 octobre 1993, Section Histoire médiévale et philologie*. Paris : Édition du Comité des Travaux Historiques et Scientifiques, 1995; 213-222.

1996

“Ipar Euskal Herriko itsas azterlanen historiografia: egoera = La historiografía de los estudios marítimos en el País Vasco Norte: estado de la cuestión”. In: *Itsas Memoria, Revista de Estudios Marítimos del País Vasco*, 1. 1996; 140-149.

« Institutions, société et noblesse en Pays Basque: quelques textes significatifs ». In: *Lapurdum*, 1. 1996 ; 171-189.

1997

“Emaztearen itxura eta egoera Erregimen Zahar garaian: Epistemologiarako ohar batzu”. In: *Emakumeak Euskal Herriko historian*. Bilbo: GITE-IPES, 1997; 133-138.

“Iparralde Errejimen Zaharretik XX. mendera”. In: AGIRREAZKUENAGA, Joseba (zuz.). *Euskal Herriko Atlas Historikoa*. Donostia: Lur, 1997; 265-276. [Lur argitaletxeak euskaraturik, ikus gaztelaniazko sarrera].

« Les origines labourdines d'Anglet ». In : *Lapurdum*, 2. 1997 ; 283-292.

« Mémoire et histoire immédiate: quelques remarques d'ordre épistémologique ». In: *Oihenart. Cuadernos de Lengua y Literatura*, 14. Donostia: Eusko Ikaskuntza, 1997; 133-145.

1998

“Garat anaiak”. In: CAPISTEGUI, Francisco Javier (argit.). *Ilustrazioa Euskal Herrian*. Mutilva Baja: Newbook ediciones, 1998; 79-95.

« Antoine d'Abbadie intermédiaire social et culturel du Pays Basque du XIXe siècle? ». In : *Antoine d'Abbadie (1897-1997): Congrès International* (Eusko Ikaskuntza, Ezohiko Kongresua, Euskaltzaindia XIV. Biltzarra, Hendaya, Sare 1997). Donostia: Eusko Ikaskuntza; Bilbo: Euskaltzaindia, 1998; 175-208.

« La construction navale en Pays Basque Nord: état de la recherche et portrait chronologique ». In : *Itsas Memoria, Revista de Estudios Marítimos del País Vasco*, 2. 1998; 147-168.

« Breve histoire d'une nation ». In : LABORDE, Denis (éd.). *La Question basque*. Paris; Montréal: L'Harmattan, 1998; 103-110.

1999

« Documents inédits sur l'histoire d'Anglet ». In : *Lapurdum*, 4. 1999 ; 287-293.

« Dominique Garat : 1735-1799 » [jatorrizkoa euskaraz eta frantses bertsoia]. In : *Euskonews* [aldizkari elektronikoa] 55. 1999 / 11 / 19-26.

2000

« Compte rendus de Pierre-Alain Greciano, *La Ville de Mauléon [?] au début du XVIe siècle* ». In : *Lapurdum*, 5. 2000; 391.

« La pêche maritime en Labourud: survol historique ». In : *Itsas Memoria, Revista de Estudios Marítimos del País Vasco*, 3. 2000; 153-161.

2001

“Xuri gorriak euskaltzaleen artean Albert Goyenetxeren garaian”. In: *Euskera*, 46. 2001-2; 775-780.

« Compte rendu de Anne-Marie Lagarde, *L'univers critique des Basques: une instauration de la symétrie des sexes. Expression sociale et linguistique, (Thèse inédite, UPPA, 2000)* ». In : *Lapurdum*, 6. 2001 ; 421-437.

2003

“Lurraldetasuna eta lurraldeak: zenbait apunte Euskal Herriko historiaren ildotik”. In: *Hizkuntza eta lurra = Lengua y territorio*. Getxo: Herria, 2000; Eliza, 2003; 197-201.

« Compte rendu de Jurgi Kintana, *Vizcayatik Bizkaira R. M. Azkue Euskaltzaindia sortu aitzin (1988-1919)* ». In : *Lapurdum*, 8. 2003; 523-524.

“Pierre Vilar: in memoriam”. In: *Lapurdum*, 8. 2003 ; 525-527.

« Routes et transports commerciaux en Pays Basque Nord: notes d'introduction bibliographique ». *Itsas Memoria, Revista de Estudios Marítimos del País Vasco*, 4. 2003 ; 143-145.

2004

“Euskal Herriko historiaz zer da iragan erreala?”. In: *Geronimo de Uztariz*, 19. 2004; 209-213.

“Ipar Euskal Herria Antso Nagusiaren garaian”. In: *Euskal Herria XI. mendean : Antso III.a Nagusiaren erregealdia (1004-1035)*. Iruña: Pamiela, 2004; 77-121 [Ikus gaztelaniazko eta frantsesezko bertsioak].

“El País Vasco Norte en la época de Sancho *el Mayor*”. In: *Vasconia en el siglo XI. Reinado de Sancho el Mayor, rey de Pamplona (1004-1035)*. Iruña: Pamiela, 2004; 87-136 [Ikus euskarazko bertsioa].

« Le Pays Basque Nord à l'époque de Sanche le Grand ». In : *Euskal Herria au XIe siècle : règne de Sanche III, “Le Grand” (1004-1035)*. Iruña : Pamiela, 2004 ; 91-139 [Ikus euskarazko bertsioa].

2005

« L'historiographie ecclésiastique dominante du XIXe siècle = Ipar Euskal Herriko historiografia XIX. mendean ». In : *Pierre Haristoy. Historia Jardunaldia = Journée d'Histoire*. Donostia: Eusko Ikaskuntza, 2005; 53-58 [Zati bat frantsesez eta beste zati desberdin bat euskaraz].

« Manex Goyhenetche mintzo ». In : GOIHENETXE, Manex. *Histoire générale du Pays Basque T.V. Le XIXe siècle : 1804-1914*. Donostia: Elkarlanean, 2005 ; 339-353 [2003-III-17an “Zer dioxu” irratia saioan esandakoak].